

Josip Lisac
Zadar

HVARSKA ZBIRKA IZ GDINJA

Tatjana Radovanović, *Živo stinje*. Zbirka stihova na čakavskom narječju, KIZ
»Tin Ujević«, Split, 1999.

Kad mi je iznenada iz Pariza stigla zbirka Tatjane Radovanović *Živo stinje* i kad sam ju pregledao, živo sam dozvao u sjećanje stare hvarske pjesnike, poglavito Lucića, Hektorovića, Pelegrinovića i Benetovića, također i hvarske autore što pripadaju fenomenu hrvatske dijalektalne književnosti 20. stoljeća. Prvo sam se od dijalektalnih autora sjetio plodnoga Petra Kuničića, zatim osobito autora prve hrvatske čakavske dijalektalne zbirke Pere Ljubića, pjesnika *Bodulskih pisama*, Šibenik, 1927. Dozvao sam u sjećanje i braću Franičeviće (Marina i Juru), također i Rajku Anđelić Maslovarić, autoricu zbirke *Škura o cakla*, Zagreb-Zadar, 1998. Gledajući odakle su ti pjesnici rodom, lako sam zaključio da se u književnosti pojavljivala hvarska pjesnička riječ s malog prostora Vrisnika (Franičevići), Dola (Kuničić), Vrbanja (Ljubić) i Jelse (Anđelić Maslovarić). To je bio razlog pojačanu interesu za pjesnikinju iz Gdinja u istočnijoj hvarskoj zoni, utoliko više što je Mate Hraste u svojoj disertaciji o hvarskim govorima (»Čakavski dijalekat ostrva Hvara«, *Južnoslovenski filolog*, XIV, 1935., str. 3) istakao kako u Gdinju ima mnogo više štokavskih nego čakavskih elemenata. Što pokazuje zbirka Tatjane Radovanović? Ona je sastavljena s dosta filoloških pretenzija, pa su pjesme uglavnom dosljedno akcentuirane, na kraju je knjige rječnik, a riječi se tumače i uz pojedine pjesme. Ipak ima i riječi koje nigdje nisu protumačene, npr. riječ *zajat*, str. 10, koja znači »uzajmiti«. Šteta je što akcentuacija nije dosljedno provedena, tj. dosta je naglašanih riječi ostalo bez akcenta. Posebno je pak šteta u tom što se i za nenaglašenu dužinu upotrebljava znak za akut. U svemu tom stručnjaci će se doduše snaći, ali će ostalima to svakako biti otežano. Izrazita je značajka govora srednjodalmatinskih otoka, makarskoga i dubrovačkoga područja uporaba primjera tipa *na livon strani*, pa je tako i u naše pjesnikinje. Recimo pjesma »Žedna rič« počinje stihom *Ča na Živon sīnī*. Da

kažem odmah da stihovi Tatjane Radovanović ne potvrđuju štokavsku prevlast, štoviše, oni su izrazito čakavski, s nevelikim (iako vrlo očitim) inonarječnim utjecajima. Pravo stanje lijepo se razabire iz priloga grupe autora pod naslovom »Lingvističke udaljenosti na otoku Hvaru«, *Rasprave Zavoda za jezik*, 8-9, 1982-1983, str. 197-214. Tatjana Radovanović, koja je slikarica i kojoj je to prva objavljena zbirka, svoju je knjigu obogatila znatnim brojem grafika.

Kako to često biva, u Tatjane Radovanović rodno mjesto nije zaboravljeno, materinska riječ ostala je živa, a udaljenost uvjetovana životnim tijekovima (35 godina živi u Parizu) samo je pojačala živost svega onoga što je u Gdinju ostalo, svega onoga što je ostalo u sječanju. Autorica nosi u sebi dug prema zavičaju, popisuje njegove lokalitete i običaje, opisuje ljude i njihove različitosti, ljubi dane što su davno prošli. Često su pjesme duge, svojevrsne poeme. Rimovanja su također često efektna. Sigurno bi zbirka bila kvalitetnija da je provedena jača selekcija, no lako je razumljivo uvrštavanje toliko pjesmovlja okupljena oko Gdinja, njegova duha i njegovih pobožnosti, oko njegova govora. »Bârba Jâkov i tetâ Marûša« jamačno nije najbolja pjesma u knjizi, ali ju ovdje posebno spominjem jer se vrlo lijepo uklapa u novije stvaralaštvo naših čakavaca. Moguće je, npr., usporediti tu pjesmu s ostvarenjem Božidara Finke pod naslovom »Šjor i šjora Pave«; ta je Finkina pjesma objavljena 1978. u *Čakavskoj riči*. Ujedno je ciklus »Pobrâjanje«, u kojem čitamo i spomenutu pjesmu o Jakovu i Maruši, najbolja cjelina u cijeloj zbirci. Pjesme su toga ciklusa u prosjeku vrlo solidne, a kao primjer uopće iz cijele zbirke navodim vrijednu pjesmu »Šâćica suhozlâtnih ričih«:

Visôka;	Vrîme – Brîme;
Dubôka;	Spòmen – Kðren;
	Kâmik – Plâmik;
Visokð;	Îstina – Stîna;
Dubokð;	Lozâ – Mât;
Sâdît;	Mât – Zemjâ;
Grâdît;	Zemjâ – Svît;
Sîjat;	Ne Imât
Dîjat;	Nego Bît.
Sîme – Îme;	

U cjelini je ritam pjesama nerijetko sjajno pogodan, a to je svakako slučaj u sjajnom tekstu »Ča jè dâ je dâ je ča jè«.

Mislim da je šteta što je zbirka Tatjane Radovanović objavljena dugo nakon nastanka mnogih pjesama u njoj, ali je svakako dobro da je objavljena i sigurno će biti i antologijski vrednovana.